

כניסת שבת: 18:45

יציאת השבת: 19:52 לדעת ר"ת : 20:25

אורי וישעי

פרשת אחרי מות-קדושים

כתם פז – האורית על הפרשה

עטרת פז

וַיִּדְבֶּר וְכוּ' בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה' וַיִּמְתּוּ (טו, א)
ההלם והטראומה של מות בני אהרן לימדו לקח לדורות. בארבעה מקומות התורה מזכירה זאת. היא מצרפת לכך את התזכורת "בקרבתם לפני ה' וימתו", הוי אומר, כי התשוקה שלהם לקרבת ה' היתה כה גדולה, וחשבו שמעשה זה יקרב ויעלה אותם יותר, אבל כיון שאסור היה להם להביא אש זרה, נענשו בעונש כה חמור.

לא אחת מתחפש לו היצר הרע לסולם אשר ראשו בשמים. דא עקא כי האדם אינו אוהו שם, והוא משלה אותו כי עליו לנהוג למשל בסגפנות יתירה, ליטול על עצמו תעניות וסיגופי צומות, כי עליו לכפר ולטהר את עברו או לכל סיבה אחרת, ונמצא נופל ויורד למעמקים.

וכך מצאנו כאשר עומד העם לקבל את התורה במעמד הנשגב בהר סיני, חוזר הקב"ה ומתרה בעם "אל יהסו לעלות" וכו' "זהגבלת את ההר", כדי לא להגיע למצב שלא לפי דרגתם, ואז הנפילה היא התרסקות כוללת ולא רק מעידה קטנה.

מכאן נהגו כל חכמי המוסר לקרוא לכל השומע להם וחפץ להתעלות שלא לקבל על עצמו קבלות גדולות וקשות הנובעות מהתלהבות והתרגשות רגעית, אלא יש להעדיף נקודות קטנות וקלות לביצוע, ומתוך שיתרגל יעשה יתחזק ויתקדם. עליו נאמר "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו". (הרב יוסף ברוק)

אליהו הנביא זכור לטוב

וְלִקַּח אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהַעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי ה' (טו, ז)
כתוב בחז"ל שהפר שאליהו הנביא זכור לטוב אמר לנביאי הבעל להביא למזבח לא רצה ללכת והבטיח לו אליהו שהוא יעשה קידוש ה' כמו הפר שהוא לה, ואומרים המפרשים שגם כאן השעיר לעזאזל לא רצה ללכת, ואמר לו אהרן גם אתה תעשה קידוש ה', זה שכתוב ולקח את שני השעירים לקח אותו בדברים, והעמיד אותו לפני ה' שאמר לו גם אתה תהיה לפני ה'.

כפרה וטהרה

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר וכו' תטהרו. מתחיל בלשון כפרה ומסיים בלשון טהרה, כי עבירה שאדם עובר ח"ו חוץ מעצם החטא גם מטמא ומטמטם את הלב, וזה שאמר שיום כיפור גם מכפר וגם מטהר.

וידוע שהעבודה הראשונה ביוה"כ לפני ולפנים הוא קטורת שמכפר על לשון הרע "יבוא דבר שבחשאי ויכפר על דבר שבחשאי", ואומר החפץ חיים שאלמלא שמכפרים ראשונה על לשון הרע לא היתה מועילה כל עבודת היום.

ביום רביעי הבא יחול פסח שני, וצריכים לשאול אנו את עצמו מה ענינו ומה חשיבותו שהתורה בחרה לנו תאריך נוסף לחג הפסח, ונצטט את לשון הפסוקים: "וידבר משה, אל בני ישראל – לעשת הפסח. ויעשו את הפסח, בראשון בארבעה עשר יום לחדש, בין הערבים במדבר סיני, ככל אשר צוה ה' את משה, כן עשו בני ישראל. ויהי אנשים, אשר היו טמאים לנפש אדם, ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא, ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא. ויאמרו האנשים ההמה אליו: 'אנחנו טמאים לנפש אדם. למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל?' (במדבר ט, ד-ו). תורתנו הקדושה מצווה לאותם אנשים שהיו טמאים או שהיו בדרך רחוקה את פסח שני. כלומר מי שאינו יכול להקריב את הפסח בחודש הראשון.

אמנם יש להקשות, שהרי ידועה ההלכה שמי שלא יכל לשבת בסוכה בסוכות, בעקבות נסיעה או ירידת גשמים בכל חג הסוכות, לזה אמרה לו התורה שעליו לעשות "סוכות שני". או שאדם שהיה מוכרח לאכול ביום הכיפורים עקב חולי ח"ו, שיעשה יום "כיפורים שני", ועוד דוגמאות רבות לשאר המצוות. הרי כלל נקוט בידינו "אנוס רחמנא פטריה" (נדרים כו, ב), מי שנאנס ולא עשה מצוה הרי הוא פטור. אם כן, מדוע בדין "פסח שני" התורה ציוותה לקיים פסח זה, והרי אותו אדם נאנס?

נראה להשיב בפשטות, ד"בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים" (רמב"ם הלכות חמץ ומצה פ"ו הל"א), דבר זה יכול לקרות רק בליל הסדר. אדם שאינו מרגיש את היציאה ממצרים, כביכול אינו מראה זיקה לעמו, ואם הוא אינו שייך לאומה, גם לקבל את התורה אינו יכול. לכן עד חג השבועות עליו לפתור את הבעיה, אם הוא לא הצליח לצאת ממצרים, עם כל עם ישראל, עליו לדאוג ליציאת ממצרים עוד לפני מתן תורה, שאם לא כן, כיצד יכול לקשר עצמו לשאר אנשים, שאכן קיימו את מצוות הפסח כהלכתו, לכן, כאן רואים החשיבות הגדולה של פסח שני.

התורה מלמדת אותנו פרק בחינוך, ברצון להגאל, ולא להשאיר שאננים, אדם שהוא אנוס ולא יכול לקיים מצווה, אם אינו חש קושי באי קיום המצווה, והרגשתו שלא הפסיד, אז שכרו יצא בהפסדו, אך במקרה של פסח שני, אותם אנשים באו בבקשה "למה נגרע לבלתי הקריב וכו'", הראו את החוסר בקיום המצווה, לכן פה ה' התברך השיב למשה את המושג שנקרא "פסח שני", בזכות אותם צדיקים (אילו שהתעסקו בהעלאת עצמות יוסף ושאר השבטים) שהיו טמאים בהכרת, גרמו לחידושה של התורה, ובודאי שמחה התחוללה בשמים, שנכתבה הלכה לדורות, ומציאת חן של הקב"ה לאותם צדיקים, לכן בודאי אותם יוצאי מצרים לנאמר בהגדה: "אני ולא מלאך, אני ולא שרף, אני ולא שליח, אני ה' – אני הוא ולא אחר", עם שאכפת לו מהמצוות, אני זה שאדאג שיזכו לקיים המצוות בשלמות.

ד"ת לעיני ר' מרדכי ניזרי בן סוליקה ז"ל

העלון נודב על ידי ידידינו רב פעלים לתורה ולתעודה ר' דוד ניזרי ורעייתו שתחי'

א משפטי אמת
הכותב: הדיין, הרה"ג ר' אברהם שיראזי שליט"א
נושא: מהות העדים במסגרת ההלכה

קומי אורי - קווים לדמות ההוד
הגאון הצדיק רבנו יעקב יוסף זצ"ל

וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה בִּיגוּנִי / יִבְנוּ הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְיָ / וּמִבֵּית אֲבִיבָה בְּחַיִּים מִבְּדֻלַּת / וְיִצְאָה מִבֵּיתוֹ וְנִסְגַּר הַדָּלֶת / וְהִלְכָה בַּשְּׂבִיבָה בְּכָל פֶּה נֶאֱכַלְתָּ / בְּיוֹם שִׁלְחָה בָּאֵשׁ בּוֹעֵרֶת וְאוֹפְלֶת / וְאֵשׁ גַּם גָּחַלְתָּ יִצְאָה מֵאֵת יְיָ. (מתוך קינה לתשעה באב)

מבכים מרה, על פטירתו על גאון ישראל ותפארתו, מעוז ומגדול, מקים עולה של תורה, הגה"צ רבנו יעקב יוסף זצ"ל. שנסתלק מאיתנו לאחר שנודרך בייסורים קשים ומרים, בערב שבת קודש, תזריע מצורע. או לנו כי הושברנו, בראותינו את רבנו הגדול מרן רבי עובדיה יוסף שליט"א, שבעוונותינו הרבים קבר את בנו, בצער גדול ודמעת על לחיו. בודאי עוונותינו הטו כל אלה, יהי רצון שיבולע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים.

הגאון רבי יעקב יוסף נולד במוצאי שמחת תורה שנת התשי"ו בירושלים, כבן שני למרן הגאון רבנו עובדיה יוסף שיבלחט"א ולאמו הרבנית הצדקנית מרת מרגלית יוסף ע"ה, הרב זצ"ל זכה ללמוד תורה מפי אביו, מרן רבנו מאור ישראל שליט"א, במשך עשרות בשנים. וזכה לצקת מים על דיו באופן מיוחד. בצעירותו, היה מתלווה למרן שליט"א בשיעוריו, וממנו למד וכן עשה, שהחל מסתובב בכל הארץ, ומרביץ תורה לעדרים, עד מספר ימים ספורים לפני פטירתו היה הולך במסירות נפש ממש, בחולשה נוראה, מחמת כובד מחלתו, והשתדל ממש בכל כחו שלא לאבד אף רגע אחד לבטלה, לנצל את זמנו היקר לזכוי הרבים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, אף זכתה עירנו לשיעורו לפני כשלוש שנים בבית הכנסת "אבות ובנים" בנתניה.

בימי בחרותו נודע כשקדן וכמתמיד בתורה, ימים ולילות הגה בתורת ה' בשיבת "פורת יוסף", אצל גדולי רבותינו הספרדים, מרן ראש הישיבה, הגר"י צדקה זצ"ל, ואצל הגר"ב צאנז אבא שאול זצ"ל. לאחר מכן למד בישיבת 'קול תורה'. והיה תלמידו הקרוב של הגר"ש ז' אורבך זצ"ל. לאחר נישואיו עם הרבנית שתחיה בתו של הדין הגאון רבי עמרם אזולאי, למד בכלל 'קול יעקב' ובמסוד הרב קוק, שם קיבל את תעודת הסמיכה לרבנות. והיה אהוב על רוב גאוני ירושלים, שחיבבוהו מאד. ומתוך קרבתו למרן אביו שליט"א, זכה להכיר באופן אישי את גאוני הדור שעבר. וכך כשדיברו עמו אודות אביו מרן שליט"א, שיספר אודותיו, היה מלא וגדוש בסיפורי הוד אודות אביו הגדול שליט"א, לפרטי פרטים, אך יחד עם זאת, בכל עת היו מוזכרים על לשונו שמותיהם של גדולי הדור שלפנינו, והדברים היו חקוקים על לבו, ובזכרונו הדגול לא החסיר פרט.

היה בעל מדות נפלאות, ובפרט התיחד בצניעותו ופשטותו, ובהנהגתו להאיר פנים לכל אדם. לכל שאלה היה מתייחס ברצינות ובכבוד ראש, שומע את דברי השואל, ומשיב לו בסבר פנים יפות, בנחת ובשלווה, מתוך ענוה טהורה ויראת שמים.

הגר"י יוסף זצ"ל ייסד את ישיבת 'חזון יעקב-בורכוב', על שם סבו רבי יעקב עובדיה זצ"ל, בשכונת הבוכרים בירושלים. בתוך זמן קצר הפכה הישיבה לביתו הראשון; מידי יום מסר הרב במקום שיעור יומי. שיעורו ביום רביעי הפך לשיעורו המפורסם ביותר, והוא כלל בתוכו דברי תורה והלכות בהתאם ללוח השנה. כל יומו של הרב יוסף זצ"ל היה תורה. מידי יום, מסר הרב יותר מעשרה שיעורים ברחבי הארץ. ואף שימש הרב זצ"ל כרבה של שכונת 'גבעת משה' בירושלים.

את סדר יומו פתח בתפילות ותיקון במשך עשרות בשנים בכותל לצידו של הגה"צ הרב יעקב עדס שליט"א, ובשלוש השנים האחרונות, עקב חוליו התפלת תפילת ותיקון בציון 'שמעון הצדיק' הסמוך לביתו, סעד ארוחת בוקר צנועה ומיד לאחר מכן המשך לסדרת שיעורו תורה ברחבי הארץ.

יהי רצון שתהא נשמתו צרורה בצרור החיים, יחד עם שאר נשמות הצדיקים והחסידים, ויעמוד בתפלה על כל בית ישראל, ועל מרן אביו הגדול שליט"א, שזוכה לראות בביאת משיח צדקינו, ויאמר די לצרותינו, ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד.

אחת מערכות המשפט הנוקשות ביותר ביחס לכשרות וקבילות העדים, היא - מערכת המשפט העברי, הלא היא - ההלכה היהודית. לשון הפסוק העוסק בעדים, היא: "על פי שני או על פי שלשה עדים יקום דבר"

על פי פסוק זה ופסוק נוסף, לפיו: "לא יקום עד אחד באיש...". נקבע שאין לחייב את החייב אם אין לפחות שני עדים. אין בכח בית הדין להוציא להורג או להוציא ממון על פי עד אחד בלבד.

בשני הפסוקים הנ"ל, מוזכרת המילה "יקום". בתלמוד, מסכת קידושין, (דף סה:), מובאת חקירה הלכתית הנובעת מהמילה "יקום", המעלה את הצדדים הבאים: מחד גיסא, אין תוקף למעמד קנייני כלשהו בלא שהוא התבצע בפני עדים, שכן, מלשון הפסוק עולה שהעדים, ולפי"ז מקיימים את המעמד הקנייני ובלעדיהם לאו בר תוקף הוא. מאידך גיסא, מעמד קנייני תקף אף בלא נוכחות עדים, וכל מטרות העדים נועדה לברר את העניין כאשר הצדדים אינם סומכים זה על זה, שאז, מעמידים שני עדים, בכדי שיבררו מה באמת היה. בלשון עולם הישיבות, מוכרת חקירה זו בכינוי: עדי קיום או עדי בירור.

המסקנה ההלכתית בזה, הינה, כדלהלן: כאשר מדובר במעמד קנייני העוסק בדיני ממונות, כביצוע עסקאות ופעולות מסחר למיניהן, בזה, העדים הם עדי בירור. כלומר - המעמד הקנייני תקף מכח הסכמת ורצון שני הצדדים, ובמידה ומסתדרים הם בלא עדים, אכן - אין צורך בהעמדת עדים, ורק כאשר הצדדים חוששים זה מזה ולא סומכים זה על זה, הברירה בידם לפתרון החשש, היא, העמדת עדים. כלומר - העדים אינם מקיימים את הקניין, כי אם מבררים אותו.

לעומת זאת, כאשר מדובר בעדות אודות קידושין או גירושין, בזה העדים הינם עדי קיום, ואין תחולה ותוקף למעמד הקנייני בלעדיהם. המקדש אשה שלא בנוכחות שני עדים אינה מקודשת. אמנם, דעת הרמ"א (אבהע"ז סי' מב סעי' ב), להחמיר כדעת בעל הטורים בשם ספר מצוות גדול, שגם כאשר יש רק עד אחד בקידושין והאיש והאשה מודים שהתבצעו קידושין, יש להחמיר להצריך את האשה גט כדי להתירה לעולם, אך, גם לשיטתם, אם האיש והאשה רוצים להמשיך לחיות יחדיו כבעל ואשה, עליהם לערוך קידושין מחדש בפני שני עדים, שכן, עדי הקידושין מקיימים ומחילים את תוקף ותחולת וקיום הקידושין, והרי הם חלק בלתי נפרד מאותו מעמד, וכך הוא גם במעמד הגירושין.

ישנו חריג בדיני ממונות ביחס למהות העדים, בו, החמירה ההלכה יותר מיתר דיני הממונות. המדובר הוא, במעמד הלוואה. מסכת בבא מציעא, (עה:), מחייב להלוות בנוכחות עדים או תיעוד כלשהו כאשר הלוה לא חתם למלוה על מתן הלוואה. הסיבה לכך אינה מיסוד החקירה הנ"ל, כי אם מיסוד שני טעמים אחרים, אשר ניתן לשוורם באמור לעיל. הטעם האחד, הוא, שהמלוה בלא עדים עובר על לאו: "ולפני עור לא תתן מכשול". כלומר - בזה, שהוא מלוה לחברו בלא תיעוד כלשהו, כהעמדת עדים, עשוי חברו, הלוה, לנצל את המצב ולכפור בהלוואה. נמצא המלוה גורם ללוה לחטוא. הטעם השני, הוא, שבזה שהוא מלוה לחברו בלא עדים ולאחר מכן רודף אחריו שיפרע לו את מעות הלוואה, וחברו, הלוה, מכחיש את דבריו, מקללים העוברים ושבים את התובע, שכן, נראה הוא בעיניהם כמי שמטריד את חברו בלא סיבה, שהרי, עדים אין עמו.

ברם, ההנחיה הנ"ל הינה ביחס למלוה את חברו בעל פה, בלא שטר. אך, אם המלוה מחתים את הלוה על הלוואה בכתב יד או בחתימת יד הלוה, די בזה בכדי להוות הוכחה.

לע"נ הרה"ח, איש החסד רב פעלים הרב אברהם דואני בן מיסה ז"ל נלב"ע י"ז בניסן התשע"ג. תנ"צ'ב'ה'